

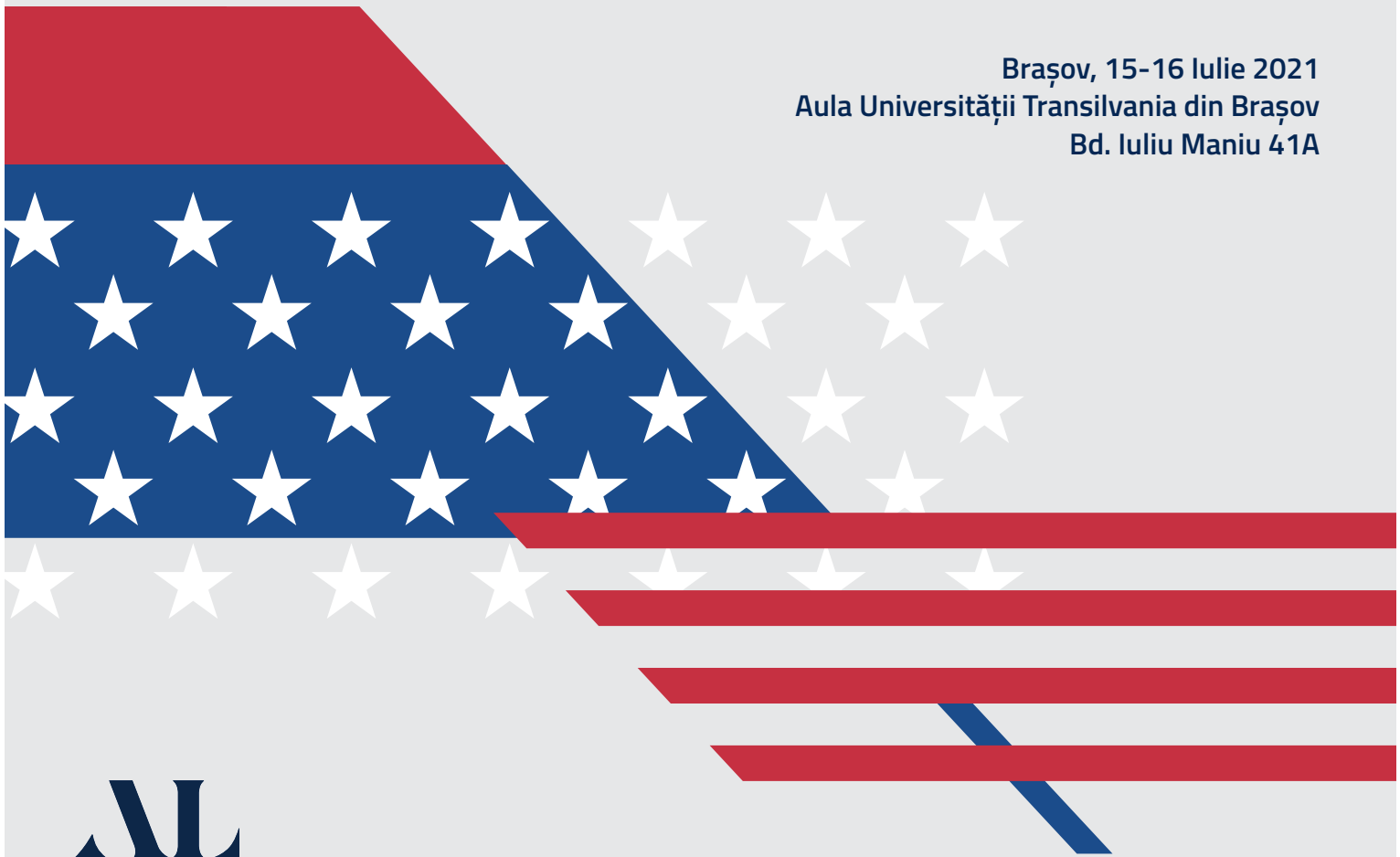

Colocviul anual al Asociației de Literatură Generală și Comparată din România

MODELUL ANGLO-AMERICAN ÎN CULTURA ROMÂNĂ

Temă secundară: Catastrofa în literatură. Epidemii, războaie, genocid, depresie,
„scriitură a dezastrului”

Brașov, 15-16 Iulie 2021
Aula Universității Transilvania din Brașov
Bd. Iuliu Maniu 41A

ALGC
Asociația de
Literatură Generală
și Comparată din România

Universitatea
Transilvania
din Brașov

FACULTATEA DE LITERE

Programul Colocviului
Asociației de Literatură Generală
și Comparată din România

Universitatea Transilvania din Brașov, 15-16 iulie 2021

Aula Universității Transilvania, Bd. Iuliu Maniu nr. 41A

Joi, 15 iulie 2021

9.00: Înregistrarea participanților

9.30: Deschiderea Colocviului

Prof. dr. ing. Ioan Vasile Abrudan, rectorul Universității Transilvania din Brașov

Conf. dr. Adrian Lăcătuș, decanul Facultății de Litere

Prof. dr. Mircea Martin, președintele ALGCR

**Modelul anglo-american în cultura română (I
- Critici și teoreticieni români în Statele
Unite)**

Moderator Mircea Martin

Sala UI2

10.00 – 10.15: Letiția GURAN – Modele de
comparatistică româno-americană: trei decenii
de dialog transatlantic

10.15 – 10.30: Raluca DUNĂ – Matei Călinescu
și fețele modelului american

10.30 – 10.45: Luigi BAMBULEA – Virtutea
temperantă a modelului anglo-american
(tradițional). Cazul Virgil Nemoianu

10.45 – 11.00: Oana SOARE – Mircea Eliade la
mijlocul anilor 60 – de la fenomenul hippy la
sensul „politic” al orfismului

11.00 – 11.15: Alina BUZATU – Toma Pavel:
opera științifică. Repere conceptuale

11.15 – 11.30: Discuții

11.45 – 12.00: Pauză

**Catastrofa în literatură. Epidemii, războaie,
genocid, depresie, „scriitură a dezastrului” (I)**

Moderator Dan Țăranu

Sala UI3

10.00 – 10.15: Mihai ENE – Pandemii și scenarii
distopice

10.15 – 10.30: Mirela NAGÂȚ – Radu Stanca și
catastrofa istoriei

10.30 – 10.45: Gina PUICĂ — Înfruntarea
Monstrului. Istoria în operele câtorva scriitori
români exilați (Emil Cioran, Constantin Virgil
Gheorghiu, Theodor Cazaban, Virgil Tănase).

10.45 – 11.00: Iulian BĂICUȘ – Ciuma în
literatura universală

11.00 – 11.30: Discuții

11.45 – 12.00: Pauză

Modelul anglo-american în cultura română

(II) Moderator: Andrei Terian

12.00 – 12.15: Adrian LĂCĂTUȘ – Emigrația imaginară. Literatura română în anii 70 și 80 și influența americană

12.15 – 12.30: Cosmin CIOTLOȘ – Mitul american al poeziei Cenaclului de Luni

12.30 – 12.45: Ștefan BAGHIU – The American Novel in Romania from Interperipheral Relations to the New Empire. A Quantitative Translationscape (1853-1989)

12.45 – 13.00: Senida POENARIU – Visând la West. Mirajul american între utopie, comunicare intențională și consum subversiv în poezia optzecistă

13.00 – 13.15: Romulus BUCUR – Frank O'Hara și generația 80. Studiu de caz

13.15 – 13.30: Ilina GREGORI – „Căci frumosul nu este nimic altceva decât începutul teribilului”. Imaginea Americii în Memoriile lui Matila Ghyka

13.30 – 13.45: Discuții

13.45 – 15.30: Pauză de prânz

Modelul anglo-american în cultura română

(III) Moderator: Cătălin Ghiță

15.30 – 15.45: Carmen MUȘAT – Necunoscutul D. H. Lawrence

15.45 – 16.00: Roxana ZANEA – Un aristocrat dandy – decadentul. Studiu de caz: Oscar Wilde, *Portretul lui Dorian Grey*

16.00 – 16.15: Oana BĂLUICĂ – Departee de lumea înlăuntrită. Recluziune și revoltă în literatura britanică și în literatura română (secolele XIX-XXI)

16.15 – 16.30: Anca HOLDEN – Intertwined Languages and Cultures in Herta Müller's *The Land of Green Plums*

16.30 – 16.45: Vilma MIHALY – Trends in Young Adult Literature - A Glance at American and British Fantasy with an Eye on the Transylvanian Variant

16.45 – 17.00: Iulian BĂICUȘ – Dragoș Protopopescu, un anglist de recuperat

17.00 – 17.15: Discuții

17.15 – 17.30: Pauză

Catastrofa în literatură. Epidemii, războaie, genocid, depresie, „scriitură a dezastrului” (II)

Moderator: Vasile Spiridon

12.00 – 12.15: Laura LAZĂR — La „cumpănă mare pământului nostru și nouă”: „vremea scrisorii” ca alternativă la „vremea plânsorii” în literatura română veche

12.15 – 12.30: Angelo MITCHIEVICI – Epidemie și ideologie: de la Ionescu la Popescu

12.30 – 12.45: Alice POPESCU – Deconstructing Life: The Suicide of a Successful War Refugee

12.45 – 13.00: Emanuela ILIE – „Eu, corpul meu și cancerul”. Poveștile unor (altfel de) lupte

13.00 – 13.15: Simona DRĂGAN – *Yersinia pestis*. Mituri ale contagiunii în literatura ciumei

13.15 – 13.45: Discuții

13.45 – 15.30: Pauză de prânz

Catastrofa în literatură. Epidemii, războaie, genocid, depresie, „scriitură a dezastrului” (III)

Moderator: Angelo Mitchievici

15.30 – 15.45: Sorin MIHAI – Reconfigurări emoționale în Marele Război: *Pădurea spânzuraților*

15.45 – 16.00: Vasile SPIRIDON – O lectură recontextualizată a romanului *Ciuma* de Albert Camus

16.00 – 16.15: Muguraș CONSTANTINESCU – Cutremurul din Lisabona - văzut de Voltaire și de traducătorii săi români

16.15 – 16.30: Camelia CRĂCIUN – Între tragedie și tăcere. Literatura idiș în perioada Holocaustului în România

16.30 – 16.45: Marina CAP-BUN – Supratema războiului în dramaturgia lui Matei Vișniec

16.45 – 17.00: Susana TAPODI, Ingrid TOMONICKSKA – Umorul ca modalitate de ieșire din criza provocată de pandemia Covid19

17.00 – 17.15: Discuții

17.30 – 17.30: Pauză

Modelul anglo-american în cultura română (IV)

Moderator: Caius Dobrescu

17.30 – 18.00: Christian Moraru – Transatlantic Events: Mihai Iovănel's *History of Contemporary Romanian Literature: 1990-2020* between Worlds

18:00-18.15 Discuții

18.15 – 19.00: **Întâlnirea Comitetului director al ALGCR și a juriului Premiilor ALGCR**

19.00: Cina

Vineri, 16 iulie 2021

Modelul anglo-american în cultura română (V) Moderator: Corin Braga

10.00 – 10.15: Cătălin GHIȚĂ – The Reception of William Blake in Romania: New Insights

10.15 – 10.30: Crina BUD – Despre monștri, numai de bine. Tendințele nord-americe ale literaturii horror și (h)or(r)alitatea est-europeană.

10.30 – 10.45: Amalia COTOI – *Flâneur*-ul interbelic în spațiul anglofon

10.45 – 11.00: Alex CIOROGAR – Teorii auctoriale anglo-americe și critica literară română modernă

11.00 – 11.15: Mihaela Gabriela PĂUN – Între angelic și grotesc: fantasmele iubirii la Mihai Eminescu și Edgar Allan Poe

11.15 – 11.25: Discuții

11.25 – 11.30: Pauză

Modelul anglo-american în cultura română (VI) Moderator: Carmen Mușat

10.00 – 10.15: Ștefan FIRICĂ – Conceptualizând proza română de azi: realismul capitalist

10.15 – 10.30: Mihai LUKÁCS – Masters of Disaster: de la filmul catastrofă american la literatura cutremurului din 1977

10.30 – 10.45: Alexandru MATEI – Termeni. Provocările teoriei în regim de rețea. Postmodern, antimodern, amodern (sau contemporan)

10.45 – 11.00: Bogdan POPA – Catastrofe politice și teoria colonialismului în studiile americane despre România: de la urgență în anii 1970 la decădere și dispariție în anii 1980

11.00 – 11.15: Cristian PREALEA – Corectitudinea politică în România: închipuiri, indignări, insecurități

11.15 – 11.25: Discuții

11.25 – 11.30: Pauză

11.30 – 13.30: Ceremonia acordării titlului de DHC al Universității Transilvania din Brașov dlui prof. dr. Mircea Martin, membru corespondent al Academiei Române

Participă: Prof. dr. ing. Ioan Vasile Abrudan, rectorul Universității Transilvania din Brașov, prof. dr. ing. Mircea Țierean, președintele Senatului Universității Transilvania din Brașov, Conf. dr. Adrian Lăcătuș, decanul Facultății de Litere, prof. dr. Rodica Ilie, directoarea Departamentului de Literatură și Studii Culturale, prof. dr. Virgil Podoabă, prof. dr. Caius Dobrescu.

Mic recital de pian Diana Ichim: Serghei Rahmaninov - 3 *Momente Muzicale*, op. 16

13.30 – 15.00: Pauză de prânz

Modelul anglo-american în cultura română (VII) Moderator: Adrian Lăcătuș

15.00 – 15.20: Corin BRAGA – Distopii critice contemporane

15.20 – 15.40: Caius DOBRESCU – Gangster & exploitation movies în imaginarul românesc: contra-modelul și puterea mitului

15.40 – 16.00: Andrei TERIAN – Triangulating Eminescu's Racism: Anti-Americanism as Antisemitism and Antigypsism

16.00 – 16.20: Virgil PODOABĂ – „Evul Mediu latin”, Dante și postmodernismul românesc angloamerofil

16.20 – 16.45: Discuții

16.45 – 17.00: Pauză

17.00

Decernarea premiilor ALGCR.

Adunarea generală a ALGCR

19.00: Cina

Ștefan BAGHIU

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

The American Novel in Romania from Interperipheral Relations to the New Empire. A Quantitative Translationscape (1853-1989)

This paper proposes a quantitative analysis of the American novel translated in Romania in relation to the depiction of the "rise" of USA as a global power and through the postwar politics of the cold war in Romanian culture. The paper puts forward a series of instruments through which the history of literary translations can be viewed in a Distant Reading paradigm, in relation to an evolving world diagram of cultural and literary connections: graphs and quantitative translationscapes.

Keywords: Translation Studies, World Literature, American novel, Romanian literature.

Luigi BAMBULEA

Muzeul Național al Literaturii Române, București

Virtutea temperantă a modelului anglo-american (tradițional). Cazul Virgil Nemoianu

Virgil Nemoianu este exponent al unei tradiții culturale care ne parvine dintr-o zonă a Modernității de conjuncție iluminist-romantică. Acestei eredități i se adaugă, modulat de valori creștine consacrate, un umanism tipologic, peren, articulat în jurul unei definiții flexibile (dar nu relativiste sau reduționiste) a culturii. Deja cristalizată (și anunțată) în experiența cerchistă și în aceea universitară bucureșteană (de la o Catedră de Engleză), această sinteză intelectuală și culturală avea să fie maturizată în activitatea din Statele Unite. Rezultatul acestei maturizări – rezultat făcut posibil de o masivă decantare a erudiției, produsă în anii de profesorat american – a constat în completarea unei ample *științe a culturii* cu o nuanțată *conștiință culturală*. Comunicarea pe care o propun încercă să evidențieze impactul modelului anglo-american asupra gândirii profesorului Nemoianu (amplitudinea și coerența căreia se descoperă abia de curând culturii din care a plecat, prin recenta și amplă ediție selectivă de opere, publicată la București). Conștient de faptul că elementul anglo-american este doar unul dintre gradientele unei ecuații identitare mai ample, anticipez concluzia intervenției mele: impactul modelului anglo-american asupra etosului intelectual al lui Virgil Nemoianu a constat în primul rând în forța sa moderatoare. Explic capacitatea lui Virgil Nemoianu de a depista polul „secundar”, „recesiv”,

„temperat” al unor fenomene și procese continentale prin complementaritatea culturii și expertizei sale anglo-americane cu – moștenită din Cercul Literar, dar și pe o îndelungată linie junimistă, respectiv din Mitteleuropa băănățeană – cultura sa germană. Toate principalele sale oferte teoretice (și, până la urmă, chiar mesajul său intelectual) – configurarea *microarmoniilor* în literatura europeană a epocii de după Revoluție, *îmblânzirea Romantismului* în epoca *Biedermeier*, forța reacționară a Secundarului în raport cu centralitatea, importanța iraționalului și a esteticului în dinamica realului socio-economic și politic, creștinismul său „stoic” (livresc și calm), concepția *canonului ospitalier* sau, în fine, viziunea goetheană asupra *grădinii serene a culturii* – sunt, toate, redevabile acestui *efect entropic* al modelului anglo-american (în virtutea căruia „temperaturile” se egalizează, permițând un echilibru regional al sistemului, care ar fi altminteri „inflamat” de vocația germană – din descendența idealismului filosofic și a romantismului goethean, active până în postbelic – a *majorului*, a *excepționalului*, a *grandiosului*). Așa încât – pentru a-l cita pe Mircea Martin –, *radicalitatea* și *nuanța* coexistă în gândirea lui Virgil Nemoianu (ca și, mai demult, în aceea a lui N. Steinhardt) în virtutea conjuncției a două modele culturale formatoare, dintre care cel anglo-american (mă refer, desigur, la cariera lui pre-postmodernă) are virtutea temperanței (pe care i-o asigură categorii tradiționale precum *ironicul*, *alegoria*, *sentimentul aristocrat*, *metafizica lucidă*, *cosmopolitismul*). Nu este un aspect lipsit de semnificație nici faptul că, prin chiar completarea conservatorismului său suplu (din descendența lui Burke și a lui Russell Kirk) cu vizibile accente liberaliste, profesorul Nemoianu își evidențiază modelul anglo-american (al alternanței la putere a polilor ideologici, reprezentați de paradigmaticii *tory* și *whig*).

Iulian BĂICUȘ

Universitatea București

Ciuma în literatura universală

In this essay concerning the Plague in the Romanian Literature and World Literature I have been trying to study the motive of Plague as a way of Dying and making Death global, from the first instance, *The Decameron*, written by Giovanni Bocaccio, passing through Daniel Defoe and Samuel Pepys, both eye witnesses of the Great London Plague, culminating with *La Peste*, the existentialist novel written by the Nobel Prize Literature Winner, Albert Camus and ending with *The Company of Liars*, the novel written by Karen Maitland, and the *Fable of La Fontaine*, *The Animals Sick of the Plague*, and Constantin Krâlov, with *The Plague of the Animals*, surely an adaption of La Fontaine's Fable.

Key words: *The Plague*, World Literature, Novels, Diary, Fables, Parable, Black Death, Exilism.

Oana BĂLUICĂ

Universitatea din Craiova

Departe de lumea înlănțuită. Recluziune și revoltă în literatura britanică și în literatura română (secolele XIX-XXI)

Solitudinea/recluziunea și revolta sunt, în mod intrinsec, experiențe fundamentale ale sinelui; mai mult decât atât, de-a lungul timpului, ipostazierile literare ale acestor experiențe au constituit o manieră de a legitima sau, din contra, de a submina un *modus vivendi*. Dacă, pornind de la literatura antică, revolta era de cele mai multe ori percepută doar ca element activ, practic, desfășurat în cadrul unor izbucniri de forță asociate cu ideatica eroului luptător, paradigma modernității a operat o mutație axiologică și practică importantă, asociind revolta cu personaje și caractere care își subsumează această revoltă unui *modus vivendi* axat mai degrabă pe retragere, recluziune, solitudine și ceea ce am putea numi violență pasivă – respingere din start a premiselor pe care este clădită țesătura socială sau etica mundană. Astfel, personaje precum cele create de Herman Melville (*Bartleby, the Scrivener: A Story of Wall-Street*) sau de Kingsley Amis (*Lucky Jim*) își legitimează solitudinea și comportamentul bizar prin spiritul de frondă și inadvertența socială, ceea ce se materializează, în final, printr-o respingere *a priori* a valorilor promovate de aceasta. Contrar postulatelor lui Albert Camus, conform căruia revolta ar trebui să anuleze singurătatea, în aceste cazuri, ea nu face decât să se manifeste prin retragere și ironie agresivă față pentru rezolvarea unui impas etic.

Cuvinte-cheie: solitudine, revoltă, literatura britanică, societate, modernitate.

Corin BRAGA

Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca

Distopii critice contemporane

Contemporary series of books and movies for teenagers and young adults, such as *The Giver* by Lois Lowry, *The City of Ember* by Jeanne duPrau, *The Hunger Games* by Suzanne Collins, *The Maze Runner* by James Dashner, *Divergent* by Veronica Roth or *Aeon Flux*, imagine a dystopian future in which small communities of survivors from a global (artificial) catastrophe are subject to monstrous genetic, social and mental experiments. Conceived on the pattern of the ancient myth of the Minotaur in Crete, they present the trials that young heroes have to pass in order to survive. The labyrinth is a metaphor for the future dystopian societies; survival from its ordeal, as well as the destruction of the occlusive system, offer a new hope for these “critical dystopias.”

Keywords: Critical dystopias; Post-apocalyptic societies; “Maze ordeal”; *The Giver*; *The City of Ember*; *The Hunger Games*; *The Maze Runner*; *Divergent*; *Aeon Flux*.

Romulus BUCUR

Universitatea Transilvania din Braşov

Frank O'Hara şi generaţia '80. Studiu de caz

The present paper attempts at circumscribing the influence of Frank O'Hara upon one representative of the generation of the eighties, namely the present author.

Starting from remarks made upon his books of poetry, and from his own *personal canon*, as well as his approach to debts to various poets that influenced him during his poetic career, and from the point of view of the *insider*, he tries to delineate the influence of certain poems, and especially, of the manifesto of personism.

Keywords: insider, influence, personal canon.

Crina BUD

York University Toronto / Institutul Limbii Române Bucureşti

Despre monştri, numai de bine. Tendinţele nord-americane ale literaturii horror şi (h)or(r)alitatea est-europeană.

Universitarul american Jeffrey Jerome Cohen a iniţiat în 1996 o teorie a monştrilor menită a oferi prin interpretarea creaţiilor/creaturilor monstruoase un *modus legendi* pentru configurarea diferitelor culturi, emiţând ca repere de orientare şapte teze. Prima lege este: *Corpul monstrului este un corp cultural*. Pornind de la această aserţiune şi ţinând cont de arheologia anormalului instituită de Foucault, această comunicare chestionează importanţa şi formele literaturii de groază în America de nord şi în Europa de est. Textul ilustrativ pentru aceste interogaţii este romanul lui David Demchuk - *The Bones Mother*.

Cuvinte cheie: Monster theory, (h)or(r)ality, strategii narative.

Cosmin CIOTLOŞ

Universitatea din Bucureşti

Mitul american al poeziei Cenuclului de Luni

Prezentul studiu este deopotrivă un inventar şi o chestionare: inventar al raporturilor pe care poeţii Cenuclului de Luni (şi, prin extensie, ai generaţiei optzeci) le-au avut modelul american; chestionare a naturii reale a acestor relaţii, adeseori rememorate hipertrofiat. Sunt Cărtărescu, Coşovei, Iaru, Bucur şi ceilalţi nişte *beatnici* autohtoni, aşa cum au fost acuzaţi (şi nu s-au grăbit să dezminţă)? Cum defineau ei înşişi relaţia aceasta? Un posibil răspuns, la finalul studiului, unde prezint un text până acum inedit: lucrarea de licenţă a lui Traian T. Coşovei.

Cuvinte cheie: Beat Generation, Cenuclul de Luni, poezie optzecistă, Cărtărescu, Muşina, Bucur, Coşovei.

Amalia COTOI

Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca

Flâneur-ul interbelic în spațiul anglofon

In Romanian interwar literature, the British space is not as tempting as the French one, neither from the perspective of cultural import, nor as an object of study. However, there is an attraction for the British world in the canonical Romanian literature of the 20's and 30's. How does this attraction manifests itself?; Who are its agents ?; What stages does an interwar traveler go through during his/her time in Great Britain? – these are some of the questions we will answer during the conference presentation from a cosmopolitan perspective.

Caius DOBRESCU

Universitatea din București

Gangster & exploitation movies în imaginarul românesc: contramodelul și puterea mitului

Lucrarea explorează câteva momente și modalități de absorbție în imaginarul culturii populare locale a mitologiei filmelor cu gangsteri, ca subsistem în evoluție al modului de a proiecta imaginar America în general. Un prim nivel este cel al întreteserii de repere și referințe la filmele clasice, referitoare la perioada prohibiției – în seria Comisarului lui Sergiu Nicolaescu. În această constelație vor fi incluse și alte referințe ocazionale, dramatice sau comice, din *literatura crime* și din filmografia epocii. Apoi, vom urmări deplasarea, de la perspectiva hardboiled a aplicării Legii, la perspectiva gangsterului – după 1989, prin două referințe principale: filmele ce constituie imaginarul mafiei italo-americane, și filmele de tip blaxploitation în care se exaltă antieroi ai lumii interlope afro-americane. Se va urmări amprenta acestor discursuri convolute de auto-legitimare (fiindcă ambele comunități își făceau drum spre main-stream-ul american prin aceste ficțiuni antifrastice) în ficțiunea romanesc-cinematografică *Femeia în roșu*, sau în seriale precum *Umbre* sau *State de România*. În final ne vom referi și la cazul special de prelucrare a matricii filmului cu gangsteri în reconstrucția documentară din *Marele jaf comunist* de Alexandru Solomon, urmat din transpunerea în ficțiune a aceluiași caz uluitor în filmul *Closer to the Moon* de Nae Caranfil.

Raluca DUNĂ

Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” București

Matei Călinescu și fețele modelului american

În 1995, în postfața la ediția românească, Mircea Martin observa adoptarea unei perspective europene în analizele din *Cinci fețe ale modernității*, subliniind însă dialogismul, polifonia viziunii lui Matei Călinescu. Voi încerca să trasez câteva linii

ale unui portret într-adevăr polimorf, dacă nu chiar secret anamorfotic, plecând de la debutul său din 1958 ca traducător din poetul american Robert Frost, trecând prin confruntarea dintre modelul american și cel european din *Five Faces of Modernity* (1987) și încheind cu opoziția implicită față de un model excesiv de politizat, prin reîntoarcerea la literatură din *Rereading* (1993).

Cuvinte-cheie: modernitate, avangardă, postmodernism, neomarxism, (re)lectură

Ștefan FIRICĂ

Universitatea din București

Conceptualizând proza română de azi: realismul capitalist

După anii 2000, în studiile literare românești, ca și în cele mondiale, și-au făcut simțită prezența mai multe concepte pretendente la succesiunea postmodernismului: post-postmodernismul, hipermodernismul, altermodernismul, metamodernismul, digimodernismul, cosmodernismul ș.a. Ele au primit recenzii politicoase, dar n-au fost metabolizate în analizele de text de la noi decât cel mult circumstanțial. Realismul capitalist promite un destin mai norocos, tranzitând deja cu destul succes între teoria culturală și practica criticii. Cu o (pre)istorie debutând în anii 1960 în arta pop din R.F.G., rebranduită în 2009 în filosofia politică britanică de stânga, eticheta a călătorit până în studiile literare nord-americane și românești de azi. După o trecere în revistă a avatarurilor conceptului, vom semnală câteva dintre ambiguitățile sale, de la echivocul denotației și până la dilema descriptiv-prescriptiv, subîntinsă în diversele lui formulări.

Cuvinte-cheie: realism capitalist, post-postmodernism, roman neoliberal, proză contemporană.

Cătălin GHIȚĂ

Universitatea din Craiova

The Reception of William Blake in Romania: New Insights

After having discussed on another occasion the vagaries of Blakean critical reception in Romania, my intention in this paper is to focus on a lesser known, yet highly significant, aspect of Blake's aesthetic reception in South-East Europe. I shall concern myself with presenting and thereafter analysing the main features of a radio play, *William Blake's Black Bible (Biblia neagră a lui William Blake)*, written and directed by the talented Romanian artist Ilinca Stihi. The project coordinator is Crenguța Manea, the original musical score is composed by Vlad Pasencu and some of the actors cast in the production include up-and-coming names, such as Andrei Huțuleac, George Ivașcu, Anca Sigartău, as well as the mezzosoprano Georgiana Mototolea. The spectacle represents, in itself, a convoluted yet exciting spiritual recasting of Blake's complex and often baffling mythological universe, undertaken by means of deeply syncretic forms of expression: the fusion of rock and opera and the

revitalized propensity for alliteration. The play, which premiered in February 2016, has steadily gained national and even international recognition, obtaining prestigious nominations and prizes in European countries like Romania, Italy and Croatia.

Key words: William Blake, reception, radio play, intertext, tribute.

Irina GREGORI

Freie Universität Berlin

„Căci frumosul nu este nimic altceva decât începutul teribilului.” Imaginea Americii în Memoriile lui Matila Ghyka

„Pourquoi l’Amérique nous a-t-elle vendus, et combien, et à qui?” „De ce ne-a vândut America, pe cât și cui?” Este întrebarea-strigăt cu care în 2015, prin vocea lui Bernard-Henri Lévy, prezent în mijlocul lor, kurzii, abandonați de principalul lor aliat de până în ajun în războiul contra Statului Islamic, acuzau Statele Unite (L’empire et les cinq rois). „Americani ne-au tradat”, „America ne-a vândut”, auzeam și noi șoptindu-se acasă, copii la mijlocul secolului trecut, înfiorați de deznădejdea pe care o simțeam în glasul părinților. În 1952, în exil în Irlanda, Matila Ghyka își încheia memoriile, a căror redactare începuse cu trei ani înainte, în Virginia. Ultimul capitol este consacrat sejurului de cinci ani în America (Los Angeles, apoi Fredericksburg, 1945-1950), ultima escală a unui Ulise care ar fi trebuit să-și regăsească fericita Itaca, odată ce vârsta aventurilor, spune el, trecuse. Dar dacă, aproape septuagenar, Prințul Ghyka rămâne în exil într-o Irlandă imaginară, proiecție a eului său fabulator, dedicat Frumosului până în pânzele albe, „vina” o poartă în bună măsură Statele Unite. „America s-a schimbat mult”, este verdictul cu care Ghyka se desparte definitiv de lumea în care, la treizeci de ani, visase să ia viața de la început. Și politețea formulării ascunde numai superficial teroarea: cum de s-a putut ca jumătate din Europa să ajungă în spatele cortinei de fier, la dispoziția unor „hoarde”, în tenebrele unei noi preistorii? Propun o nouă lectură, actuală, atentă nu numai la ce-și amintește Matila Ghyka în capitolul final al Memoriilor sale, ci și la ce uită el, „teribilul” în spatele „frumosului”.

Cuvinte-cheie: memorialistică; amintire; fabulație; oblivio; exil; America postbelică; sovietizarea României.

Letitia GURAN

The University of North Carolina at Chapel Hill

Modele de comparatistică româno-americană: trei decenii de dialog transatlantic

Matei Călinescu, Virgil Nemoianu, Mihai Spărosu, Marcel Cornis Pope sunt nume în comparatistica româno-americană care au avut șansa istorică de a reveni în România după auto-exil și a mijloci astfel un dialog direct între scoli ale comparatismului românesc și american. Christian Moraru, care a părăsit România după 1989 și a făcut

carieră în Statele Unite a ales și el să revină în cultura română printr-un proiect în colaborare cu doi universitari români, Profesorul Mircea Martin și Profesorul Andrei Terian, a cărui temă subiacentă e chiar reconectarea culturală.

Lucrarea mea ia în discuție perioada post 1989 din cariera acestor comparatiști și va discuta textele lor care încearcă în mod vădit sau subiacent să construiască punți de legătură între culturile română și americană.

Anca HOLDEN

University of Massachusetts

Receptarea României și a culturii române prin proza Hertei Müller în traduceri de limbă engleză

In my presentation, I will discuss Herta Müller's *The Land of Green Plums* (1996) which offers to the English-speaking reader glimpses of the oppression and terror in communist Romania that affected both Romanians and the German minority. Müller's powerful poetic intertwining of the Romanian and Banat-German languages and cultures in this novel enables her to unmask oppression and terror and create a unique visual language marked by distinct and ingenious literary effects. Awarded the 1998 International Dublin Literary Award, "the largest prize given for a single work of fiction published in English," *The Land of Green Plums* gained an international audience and put Romania on the literary map. However, given the absence of explanations and references to Müller's use of the Romanian language and culture in the novel, the English-speaking reader misses the richness of Müller's visual language and imagery and implicitly of the Romanian language and culture. In my presentation, I will show the pros and cons of the English title, *The Land of Green Plums*, which I compare and contrast with the German title, *Herztier*; discuss several reviews of the English translation; and analyze Müller's use of the Romanian language and folklore in the novel that show the author's admiration for and profound understanding of the Romanian language and folklore which she employs as a viable means to articulate the pain and the terror of life in the communist dictatorship.

Keyword terms: Herta Müller, visual language, oppression, translation, Romanian language and folklore.

Adrian LĂCĂTUȘ

Universitatea Transilvania din Brașov

Emigrația imaginară. Literatura română în anii 70 și 80 și influența americană

Lucrarea investighează modul în care s-a manifestat literar și cultural fascinația unei generații (70-80) pentru cultura (populară, în special) americană, formele de *consum sacramental* (Berger) al produselor acesteia pe care membri generației le practicau în literatură și în discursul intelectual și contribuția acestui consum la crearea unor *grupuri de prestigiu* (Matei). Deși tema a fost investigată pînă acum în analiza culturilor est-europene în perioada Razboiului Rece, iar la noi mai ales în poezia

generației 80, există și câteva romane care exprimă puternic formele unei emigrații imaginare: *Femeia în roșu* (Nedelciu, Babeți, Mihăieș) și *Trilogia Corso* (Daniel Vighi).

Cuvinte cheie: Cultura populară americană, Europa de est, Războiul Rece, consum cultural sacramental, literatura generației 80

Alexandru MATEI

Universitatea Transilvania din Brașov

Termeni. Provocările teoriei în regim de rețea. Postmodern, antimodern, amodern (sau contemporan)

S-a vorbit foarte mult despre influențele franceze, apoi germane asupra culturii (literare) române. Am ajuns astăzi să vorbim despre influența culturii americane. Problema care se pune în acest moment este în primul rând una de concepție a influenței, în consecuție sau în simultaneitate, în raport cu unitățile discrete care sunt națiunile (fie ele diferit alcătuite). Odată cu postmodern/ism/ul, cultura literară din România se află în fața unei noi provocări. Ea trebuie să asimileze o discuție care se poartă în principal între intelectuali francezi și germani, moderată și judecată întrucâtva de intelectuali americani (pe scurt, Lyotard-Habermas-Rorty). Desigur, provocarea este ocolită, astfel încât vom avea o „filosofie” post-modernă sau neo-structuralistă (termenul german) pe care o poartă Andrei Marga la finalul anilor 80, distinctă de cea a literaturii care importă mai ales critică literară americană și, pe de altă parte, avem o discuție la început neclară (se va extinde după 1990) în raport cu un discurs teoretic francez el însuși defensiv (Lyotard e contemporan atât cu finalul ”gândirii 68” cât și cu Noii filosofi). Constructul French Theory, care se afirmă acum, nu e nici el unul național. Fervoarea cu care a fost îmbrățișat la sfârșitul anilor 2000 conceptul de antimodern al lui Antoine Compagnon, fără îndoială unul dintre cei mai buni critici literari francezi din ultimele decenii, vine din întrevederea posibilității de a reveni în acea zonă de comoditate reflexivă în care literarul stă la adăpost de restul dinamicilor epistemice, după ce dezbateră din jurul lui *post-* amenința să ajungă la o convergență care din România era greu de sesizat (vezi, aici, reacția „postmodernism fără postmodernitate”). Dar niciodată volumul lui Compagnon n-a fost tradus în engleză (altele, da), tocmai pentru că acest concept, francez, de antimodern, revenea la o concepție autonomistă asupra literaturii (și artei), alimentat, evident, de structurile lumii occidentale burgheze din secolul al XIX-lea. Dacă, astăzi, termeni ca world-literature, apoi legiunea de „studii” care redefinesc și înlocuiesc disciplinele (moștenite tot pe filieră franceză), se impun foarte repede pretutindeni în lume, și poate mai puțin la noi, asta se întâmplă pentru că, de-a lungul ultimelor decenii, s-au făcut eforturi, în teritoriile centrale de cercetare care sunt America de Nord și parte din Europa Occidentală, atât de includere a unor forme de gândire și de viață altele (rolul antropologiei este aici imens), cât și de articulare între diferitele mari domenii de practică și gândire, ca economia, sociologia științelor, biologia. Abia astfel s-a putut postula ideea unei lumi a-moderne/contemporane, inclusivă, în raport cu o lume separată, în care postmodern/ism/ul funcționa mai degrabă ca un semnal de alarmă, ca un simptom decât ca semnul unei lumi noi.

Vilma-Irén MIHÁLY

Universitatea Sapiientia din Cluj-Napoca

Trends in Young Adult Literature – A Glance at American and British Fantasy with an Eye on the Transylvanian Variant

In my paper I shall try to look at the main contemporary trends in writing literature for young adult readers. In the theoretical part of the paper I shall focus on possible definitions and characteristics of young adult literature by distinguishing it from children's literature and adult literature, as well as by establishing the different age groups these novels are written for. In the practical part of the paper I shall give examples of different types of novels written for this particular audience, such as J. K. Rowling's prominent *Harry Potter* series, but also Lois Lowry's *The Giver*, or meg Cabot's *Abandon* trilogy. At the end of my paper I shall also present a Transylvanian author, who has recently started writing fantasy for young adults, namely Balázs Zágoni and his Black Light series.

Christian MORARU

University of North Carolina, Greensboro

Transatlantic Events: *Mihai Iovănel's History of Contemporary Romanian Literature: 1990-2020* between Worlds

In his talk, Moraru contends that Mihai Iovănel's 2021 *History of Contemporary Romanian Literature: 1990-2020* is a breakthrough in Romanian literary historiography and criticism overall. According to Moraru, the History revisits radically the terms of the Romantic contract that, in Romania and elsewhere, has typically been underwriting modern criticism. A form of critical realism and an exemplar of postmillennial Romanian literary and cultural studies, Iovănel's book is, in Moraru's view, not only provocative but also effectively transformative. To gauge the scope and nature of the changes advocated and enacted in the History, this article examines how Iovănel has put together what he calls the "system" of contemporary Romanian literature. No so much concerned with which writers are included in the book and which are left out, Moraru raises instead questions concerning Iovănel's cultural-materialist and transnational studies-informed methodology as well as his take on Romanian postmodernism. To provide the answers, Moraru draws parallels between U. S. and Romanian literatures.

Key words: critical contract; critical realism; aesthetics; ideology; literary historiography; materialism; Marxism; paradigm shift; post-Cold War; postmillennial; postmodern; system; transnationalism

Carmen MUȘAT

Universitatea din București

Necunoscutul D. H. Lawrence

We think of fiction as showing us an utterly imagined world, and of memory as bringing us back a world that once was ours. But what if fiction and memory work together to convey a sense of time which is still and fluid at the same instant? What if narrative imagination actually means reflexive restructuring of events, actions, feelings, intentions, relationships that were once part of the author's biography? What is gained and what is lost when personal identity becomes narrative identity or when a real person turns into a *persona*? This paper will focus on *Twilight in Italy* and *Mr Noon* in order to examine Lawrence's recursive manner of narrating, as well as his boldness in developing new narrative patterns which systematically subvert conventions and trespass boundaries of knowledge. This new manner of converting details of personal biography into a brand new discourse, be it overtly autobiographical, like *Twilight in Italy*, or fictionally disguised, like *Sons and Lovers* or *Mr Noon*, reveals Lawrence's fascination with this fundamental idea of the *object* of memory, while permanently re-writing what he had lived and trying to fix it into different coherent narratives.

Key words: fiction, autobiography, memory, narrative identity, poetic consciousness.

Mihaela-Gabriela PĂUN

Între angelic și grotesc: fantasmеle iubirii la Mihai Eminescu și Edgar Allan Poe

Sub semnul iubirii și a suferinței pricinuite de dispariția timpurie a femeii iubite pendulează atât Mihai Eminescu cât și E. A. Poe. În poezie, iubirea oscilează între eros și tanatos. Ea poate fi identificată atât în *Mortua est!* și *Ulalume*, cât și în *Corbul* și *Luceafărul*. În ceea ce privește proza, cei doi au ca teme comune metempsihoza și dublul. Mihai Eminescu valorifică prima temă în *Sărmanul Dionis*, *Avatarii faraonului Tlá*, *Arheus* și *Umbra*; E. A. Poe o valorifică în *Morella* și *Metzengerstein*, iar dublul se regăsește în *William Wilson* și *Bon Bon*. În studiul de față ne propunem o aprofundare a gândirii ambilor pe tărâmul poeziei.

Concluzionând, în literatura fantastică americană, E. A. Poe este un reper prin diversitatea tipologică a fantasticului pe care o evidențiază proza sa, prin epuizarea tuturor resurselor genului, forțând atât convențiile și canoanele literaturii, cât și limitele normelor. În literatura română, Mihai Eminescu este, la rândul lui, un reper al genului, printr-un fantastic filosofic și mitologic în care inaugurează, pentru prima dată în literatura română, jocul cu timpul și spațiul, iar prin conceptele de unitate primordială, arheu, arhetip, avatar, anamneză deschide o direcție în literatura română ce poate fi identificată până în modernitate.

Bogdan POPA

Universitatea Transilvania din Braşov

Catastrofe politice şi teoria colonialismului în studiile americane despre România: de la urgenţă în anii 1970 la decădere şi dispariţie în anii 1980

Criza economică globală din 2008 şi mişcările sociale anti-rasiste în Statele Unite au dus recent la o renaştere a teoriei sistemului mondial, mai ales în sociologie şi literatură comparată (Boatcă, 2019, Warwick Research Collective 2015; Martin, Moraru, Terian 2018). Lucrarea de faţă istoricizează noul interes în teoria sistemului mondial plecând de la ascensiunea lucrărilor despre România după criza Vietnamului şi critica colonialismului global, aşa cum apare în studiile nord-americane de sociologie istorică începând cu mijlocul anilor '70 (Chirot 1976, Verdery 1983). În teoria „creării unei colonii balcanice” (Chirot) şi teoria „naţionalităţii româneşti ca un produs al dinamicilor din imperiul Habsburgic” (Verdery), critica colonialismului a analizat înapoierea economică din istoria României şi problema schimbării sociale. Ea fie a definit problema relaţiilor de producţie globale ca centrale pentru a explica evoluţia statelor româneşti (Chirot), fie s-a întors la problema statului ca decisiv pentru dezvoltarea economică în context imperial (Verdery).

În faza ei de ascensiune, teoria colonială a oferit nu numai o descriere inovatoare a ţărilor române ca parte a sistemului otoman regional şi occidental, dar a şi explorat apariţia ideii de naţionalism în ansamblul imperial global. Ea a făcut posibilă traducerea şi integrarea contribuţiilor profesorilor Henry Stahl şi David Prodan în circuitul universitar anglo-american. În acelaşi timp, ea s-a întâlnit cu critica anti-colonială a regimului socialist, însă atât Chirot cât şi Verdery s-au distanţat de retorica ei. La mijlocul anilor '80, problematica colonială în Statele Unite a fost treptat înlocuită de tema declinului socialismului în blocul sovietic şi resurgenţa naţionalismului, considerate mai importante decât colonialismul sau capitalismul global.

Senida POENARIU

Universitatea Transilvania din Braşov

Visând la West. Mirajul american între utopie, comunicare intenţională şi consum subversiv în poezia optzecist

The main focus of the study develops around the influences of American culture and literature on the poetry of the '80ist Literary Movement in Romania, by highlighting the symbolic use of the so-called “prohibited objects” – consumer goods, mostly imported items, but also prohibited cultural goods ranging from music to works of various authors. I have come to identify a type of „subversive consumption” which is shaped as a declaration of adhesion to the free Western world and, implicitly, as a rejection of state ideology. Given communist poverty and the multitude of interdictions, certain imported goods, as well as certain cultural products, gained a

deeply subversive value that was later taken up and transformed into “intentional communication” (Hebdige) and manifesto by the young poets of the generation.

Keywords: Counterculture, subversive consumption, literary utopia, poetic influence, ‘80ist Literary Movement

Cristian PRALEA

Universitatea Transilvania din Braşov

Cultura română a avut întotdeauna o relație tumultoasă cu cea americană. De la mirajul începutului de secol XX (mai ales pentru Transilvania), la iminența niciodată realizată a salvării, în anii 1940-1950, până la demonizările, venite pe filieră franceză, a anilor 90, cultura americană pare tot timpul o creatoare de umbre și prea puțin un catalizator. Această lucrare își propune o muncă hermeneutică în interstițiul creat astăzi de reacția intelectualilor (și mai puțin intelectualilor) români la ceea ce în Statele Unite ale Americii se numește „corectitudine politică”. Ca orice interpretare, această întreprindere nu se va transforma în soluții ci, mai degrabă, în re-cunoașteri.

Cuvinte cheie: corectitudine politică, hermeneutică, studii culturale, studii americane, studii românești

Oana SOARE

Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” București

Mircea Eliade la mijlocul anilor 60 – de la fenomenul hippy la sensul „politic” al orfismului

În comunicarea de față, ne propunem să inventariem o serie de elemente disperate susceptibile a articula, pe de o parte, un anumit „complex 68” al biografiei intelectuale a lui Mircea Eliade, iar, pe de alta, de a redefini contururile unei geografii deopotrivă reale și imaginare, distribuite între polul american și cel european (inclusiv românesc). Ar fi vorba, în primul rând, de raportarea la mișcările de resurrecție ale tinerilor (în America sau Europa), de semnificațiile pe care istoricul religiilor le atribuie culturii hippy, dar și de reconsiderarea problematicii unor scrieri mai vechi (cum ar fi romanul *Huliganii*, din 1935). Pe de altă parte, în aceeași perioadă, devin manifeste diferite tentative de redimensionare a poeticilor fantasticului prin apelul la mitologic, coagulate într-o serie de proze subsumabile, prin fluctuațiile cronologiei (fie exterioară, a aparițiilor editoriale, fie interioară, a evenimentelor narate), aceluiași spectru al anilor 60. Există oare un liant secret între aceste elemente?

Andrei TERIAN

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Triangulating Eminescu's Racism: Anti-Americanism as Antisemitism and Antigypsism

The objective this paper pursues is threefold. First, I will put forward a brief presentation of the concept of “cultural triangulation”, which I have developed in my previous studies and which refers to an empirical and/or scholarly mechanism used to promote a political agenda regarding the development of a cultural or social system (A), not by simply comparing it to a second cultural or social system (B), but by linking it—usually through an implicit and divergent association (*A meets the standards, B doesn't meet them*)—to a third cultural or social system (C, “the hidden third”, usually considered uncontroversial). Second, I employ this mechanism in describing and explaining the attitude of reactionary ideologue Mihai Eminescu (1850-1889), heralded as Romania's “national poet”, towards post-Civil War American society during the last two decades of the 19th century: in Eminescu's view, the United States was already dominated by the Jewish community and risked losing its national identity due to the emancipation of the African-Americans; this turned the U.S. into an antimodel and a tragic warning for the recently founded Romanian state, which presumably displayed an excessive hospitality towards foreigners and which had freed its own “Blacks” (the Romani) from slavery only in 1844. Third, I retrace and discuss the way in which Eminescu is ever more frequently presented throughout recent Romanian public debates both as a victim and as a counterargument to the ideology of “political correctness” (notwithstanding the vague understanding of this phrase in Romania). In short, I argue that the main analogy advanced by the poet's conservative supporters—between the recent attempts of revisiting his works from a liberal point of view and the abusive interpretations dating back to the Stalinist period—is misleading, and that a revisionist re-reading of Eminescu is justified on account of several not only scientific, but also ethical and political considerations.

Roxana ZANEA

Un aristocrat dandy – decadentul. Studiu de caz: Oscar Wilde, *Portretul lui Dorian Gray*

Deși majoritatea istoricilor literari sunt de acord cu faptul că ideea estetică de decadent își are originea în Romantism, romanticii nu se identifică cu vreun program decadent bine articulat, lucrul acesta căpătând contur puțin mai târziu în perioada simbolistilor și a parnasienilor. Dimpotrivă, tocmai adversarii romanticilor, primii moderni afirmați ca atare îi numeau pe aceștia și arta lor drept decadentă, un apelativ peiorativ la acea vreme (Mallarmé privea decadentismul ca o injurie, iar Paul Valéry îi categorisea : „ceva între bookmaker și țicnit”). Franța neoclasică nu-i accepta pe decadenți așa cum nu-i acceptase nici pe romantici. Istoria culturală a părut însă a-i dezminți pe acești tradiționaliști fiindcă astăzi mișcarea decadentă își

revendică un loc clar între marile curente ale lumii. Și aceasta pentru că decadentismul ca fenomen trebuie căutat în filosofia cíclică a lumii, decadent este ceea urmează după o epocă înfloritoare, caracterizată prin deviere, dezagregare, spulberare a valorilor stabile. Decadența aduce după sine estetica crepuscului, senzația de finalitate, de iremediabil. Locul tradiției, al ordinei este luat de iraționalism, de filosofia disperării, a neliniștii, de misticism, amoralism și individualism care cunosc toate forme exagerate. Euforia decadentă se regăsește în literatură la nivelul poeziei, al eseisticii dar și al prozei. Literatura este locul unde decadentul vede lumea pe dos, o privește cu sarcasm pentru a provoca și a lupta astfel împotriva platitudinii și mediocrității burgheze moderne. Lupta cu societatea materialistă, fals puritană și fals ordonată și stabilă se traduce prin cultul inovației. Decadenții sunt scriitorii rebeli ai secolului XIX, tinerii furioși ai acestui “fin de siècle”, singulari, excesivi, emfatici, uneori cabotini. Toate acestea se regăsesc în psihologia și stilul de viață al dandy-ului. Dacă literatura franceză este bine reprezentată în acest sens, nu trebuie să uităm că dandy-ul s-a născut în aristocrația engleză și are ecou în toată lumea anglofonă chiar și pe continentul american: Edgar Allan Poe. Oscar Wilde este în acest context un reper încă bine cunoscut de generațiile actuale. Povestea unui erou, Dorian Gray, căruia Diavolul îi îndeplinește o dorință ce se transformă într-o adevărată tragedie cu fațete macabre, este o poveste cu ecouri largi în literatura universală. Romanul a fost aspru judecat în epocă, privit la fel de superficial cum a fost și autorul său, judecat pentru că “cinismul” scriitorului a creat o parodie a unei aristocrații depășite, cufundată în propriile portrete de pe pereți, iluzii și aparențe false, departe de miturile fondatoare.

II. Catastrofa în literatură.

Epidemii, războaie, genocid, depresie, „scriitură a dezastrului”

Rezumate / Abstracts

Marina CAP-BUN

Universitatea „Ovidius” din Constanța

Supratema războiului în dramaturgia lui Matei Vișniec

Tema războiului și a consecințelor sale devastatoare revine cu forța unei suprateme în creația dramaturgică a lui Matei Vișniec, de la piesa de debut, *Caii la fereastră* (scrisă înainte de 1987, dar jucată abia în 1992, în Franța), la dramatizări ale unor războaie contemporane, cu precădere cel bosniac, ca în piesele *Despre sexul femeii – câmp de luptă în războiul din Bosnia* (1997) și *Cuvântul progress rostit de mama suna atât de fals* (2004). Seria este încununată de alte două piese: *De ce Hecuba* (2011) și *Migraaaaanți* sau *Prea suntem mulți în aceeași barcă* (2016). Toate aceste cinci piese reprezintă o meditație metateatrală asupra felului în care această străveche artă poate fi revelatoare pentru condiția umană și conferința mea evidențiază câteva aspecte în acest sens.

Cuvinte cheie: Matei Vișniec, teatru, război, traumă, victime colaterale.

Muguraș CONSTANTINESCU

Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava

Cutremurul din Lisabona - văzut de Voltaire și de traducătorii săi români

Cutremurul din Lisabona din 1 noiembrie 1755, care a distrus mare parte din capitala portugheză și a ucis peste 30 000 de locuitori a fost o temă de reflecție pentru Voltaire, cu luări de poziție față de ideile religioase și filosofice ale contemporanilor. Voltaire s-a exprimat prin texte literare, publicând mai întâi poemul *Dezastrul din Lisabona*, în 1756, iar, mai târziu, în 1759, povestirea filosofică *Candide sau optimismul*. *Le désastre de Lisbonne* este un poem scris în registru grav, adevărată scriitură a dezastrului, însoțit de prefața și de notele autorului, în care iluministul Voltaire contestă ideea, răspândită imediat după cutremur, că acesta este o pedeapsa divină, administrată populației orașului pentru a-i sancționa modul de trai. În povestirea *Candide ou l'optimisme*, cutremurul din Lisabona este văzut prin ochii personajelor și succede imediat după furtuna și naufragiul suferit de Candide și de tovarășii săi; este urmat de un auto-dafé „purificator”, fiind inclus într-un șir de nenorociri pe care Candide le suportă, punându-și totuși întrebări despre cea mai bună dintre lumile posibile, guvernată de Providență. Ca și în alte povestiri filosofice, Voltaire practică aici parodia și ironia, vizând, pe de o parte, stilul romanului sentimental, pe de altă parte, idei și teorii filosofice în vogă în epocă, lansate de

Leibniz, Pope, Wolf, preluate pe scară largă și distorsionate prin interpretări simplificatoare. În timp ce pentru poem se cunosc doar traduceri fragmentare, *Candide* se bucură de trei traduceri, una parțială de Al. Marinescu-Muscel în 1939, două semnate de personalități literare cu o bogată activitate de-a lungul secolului XX, Ion Biberi în 1947 și Al Philippide în 1961, reeditate în numeroase rânduri. Pornind de la titlul originalului și parcurgând întregul text, observăm că cei trei traducători români optează, ca tendința generală în macro-text, pentru proximitatea față de original. La o privire atentă asupra micro-textului, observăm că fiecare dintre cei trei traducători se lasă tentat de soluția de a adăuga un plus de vervă și de expresivitate textului, utilizând un joc subtil cu registrele de limbă, care nu știrbește însă stilul și spiritul voltairian. Ne propunem, printr-o analiză comparativă a originalului francez și a traducerilor românești, să surprindem modul în care Voltaire și traducătorii săi au văzut dezastrul de la 1755, cât și felul în care autorul iluminist a reacționat față de comentariile contemporanilor, opunându-le o viziune filosofică rezonabilă.

Camelia CRĂCIUN

Universitatea din București

Între tragedie și tăcere. Literatura idiș în perioada Holocaustului în România

În contextul în care limba idiș a fost interzisă ca limbă de spectacol și creație în România începând cu 1940, iar creatorii evrei nu mai aveau deja drept de publicare sau reprezentare publică în nicio limbă utilizată în comunitate, diferite forme de supraviețuire culturală și lingvistică pot fi identificate în cadrul vieții comunitare și culturale evreiești din anii 1940, acestea determinând în consecință atât solidaritatea de grup, cât și continuitatea identitară. Lucrarea de față se referă la aceste excepții și la rolul lor în plan social și cultural, cu accent pe literatura idiș și pe reprezentarea acesteia în spațiul public din perioada Holocaustului în România.

Cuvinte cheie: literatura idiș; traduceri; teatru idiș; legislația anti-evreiască.

Simona DRĂGAN

Universitatea din București

***Yersinia pestis*. Mituri ale contagiunii în literatura ciumei**

Ciuma este un flagel care a marcat istoria omenirii din antichitate și până spre secolul XX, când medicul Alexandre Yersin reușește să izoleze la Hong Kong, în 1894, bacteria vinovată de necruțătoarele epidemii. În unele zone ale globului, boala continuă să facă victime și în prezent. Mărturii ale epidemiilor de ciumă din trecut s-au păstrat atât în scrieri istorice, jurnale sau memorii, cât și în scrieri teologice și de ficțiune literară, care au reflectat astfel nu numai imaginarul medical, ci și aspectele spirituale și morale ale trăirii bolii.

În pofida diversității acestor scrieri și a istoricului global al bolii, ethosul ciumei este marcat de o neașteptată coerență a miturilor (pseudo-)medicale privind contaminarea,

istoric ce reflectă aproximativ două milenii (dintre cele cunoscute) de ineficiență în fața unui flagel egalizator. De la medicul roman Galen, care a descris așa-numita „Ciumă Antonină” (sec. II î. Hr.), azi marcată de însăși controversa identificării corecte a bolii, și până în epoca modernă, ciuma a fost însoțită de un imaginar medical aproape nezduncinat și totodată ineficient în remediile recomandate. El se regăsește în multe producții literare și artistice din epoci și zone foarte diferite.

Lucrarea își propune să evidențieze câteva modalități în care literatura a reflectat imaginarul medical al apariției bolii și al contaminării cu ciumă, cu exemple de la Homer la Daniel Defoe. Opusă unui fond de idei medicale deosebit de uniform și de precar, totuși fără îndoială interesant și util de cunoscut, literatura produce, desigur, rezultate foarte diferite. Lucrarea se va axa pe ideile pseudo-științifice relativ comune despre ciumă și pe ecoul acestora în câteva scrieri literare puțin comparabile.

Cuvinte-cheie: ciumă, contagiune, miasme, mit, știință, Galen, Homer, Boccaccio, Shakespeare, Daniel Defoe, *fuga pestis*.

Mihai ENE

Universitatea din Craiova

Pandemii și scenarii distopice

Epidemiile au ocupat mereu un loc aparte în imaginarul umanității, de la *Vechiul Testament*, trecând prin perioadele dominate mai ales de ciumă și holeră, până la parabolele moderne, precum *Ciuma* de Albert Camus sau *Eseu despre orbire*, romanul lui Saramago. Fie că li s-a acordat o rațiune divină, fie că au fost un prilej pentru investigarea umanului, ele au reprezentat mereu o hârtie de turnesol, o probă-limită pentru om și societate. Astfel, integrarea pandemiilor în scenariile distopice era un lucru firesc, în contextul în care știm că distopiile exprimă de obicei cele mai adânci frici și cele mai angoasante reflecții ale societății în privința viitorului ei. În perioada recentă, asistăm la o proliferare a creațiilor distopice, fie că vorbim despre literatură sau cinematografie, iar pandemiile, alături de amenințările climatice și de cele legate de un război devastator, sunt printre cele mai prezente. Ceea ce ne interesează în eseu de față este analiza acestor reprezentări artistice, în contextul pandemic real în care trăim de un an și jumătate, oferindu-ne posibilitatea de a observa în ce mod anticipația s-a suprapus unei realități pe care am fi dorit-o rămasă în zona ficțională.

Cuvinte-cheie: pandemie, distopie, literatură SF, film contemporan.

Emanuela ILIE

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași

„Eu, corpul meu și cancerul”. Poveștile unor (altfel de) lupte / ”Me, my body and cancer.” Stories of (different) struggles

Part of a broader project, interested in the diaristic representation of the traumatized feminine body, my paper will analyze both the invariants and the specific differences that are highlighted in several crisis confessions, published in the last two decades in Romania and written by authors who have struggled with different forms of cancer in varied periods and spaces. Mioara Grigore's *Cancer, My Love*, Sorana Gurian's *Story of a Struggle*, Camelia Răileanu's *Returning from Hell. Diary* and Chris Simion-Mercurian's *Which One of Us* provide shuddering testimonies of living near death, sometimes turned into somatographic pacts of the highest aesthetic quality, whose multiple valences may prove of real use not only for the researchers interested in cancer narratives.

Key words: crisis confessions, feminine body, representation, cancer, identity themes.

Laura LAZĂR

Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca

La „cumpănă mare pământului nostru și nouă”: „vremea scrisorii” ca alternativă la „vremea plânsorii” în literatura română veche

În lumea crizei secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea, tensiunile politice interne și externe culminând cu războaiele epocii determină „neasezarea” și incertitudinea continue din spațiul Țărilor Române și provoacă angoasa omniprezentă în scrierile epocii. Este „vremea plânsorii” (Dimitrie Cantemir), varianta mai puțin cunoscută la imaginea mereu citată a lui Miron Costin – „cumplite aceste vremi de acum, de nu stăm de scrisori, ce de griji și suspinuri”, unde protagonistul veacului „îmblă în tot ceas, cum să dzice, cu dzilele amână”.

Alternativa pe care o propune scriitorul – “vremea scrisorii” – drept finalitate restitativă este concurată de dramatismul realității: istoria, ca experiență afectivă mai puternică decât cea evenimentială, capabilă să ofere, prin exercițiul grafic anamnetic, o altă ordine lumii ieșite din matcă, copleșește însă actul creator. O nouă tensiune se naște astfel la nivel artistic și ea caracterizează întreaga literatură a perioadei, scrisă sub semnul rezilienței, ca formă de vindecare de sine și a timpului, dar și a responsabilității mărturiei menite să contracareze apocalipsa istoriei: „ca cel puțin să rămâie amintirea despre poporul nostru”.

Cuvinte cheie: „Cumplite vremi”, „vremea scrisorii” vs „vremea plânsorii”, anamneză istorică, reziliență, vindecarea vremii, *chronoterapie*

Mihai LUKÁCS

Institutul pentru Solidaritate Socială

Masters of Disaster: de la filmul catastrofă american la literatura cutremurului din 1977

Un articol din 4 martie 1977 din Contemporanul (nr.9/1582) semnat de Al. Mirodan analiza în mod ironic „filmele catastrofă” americane („pelicule închinat cutremurelor, inundațiilor, incendiilor, zgârie-norilor prăbușiți peste noapte, orașelor pe care le-nghite pământul etc.”), punând accentul pe filmul *The Swarm*, considerat azi unul dintre cele mai proaste filme din istorie, al regizorului Irwin Allen, supranumit „the master of disaster”. Pornind de la această coincidență stranie, voi analiza reacția scriitorilor români, martori ai cutremurului devastator din aceeași zi și ale efectelor sale, prin prisma imaginilor preluate în textele lor din cultura populară americană, capabile prin grandoarea lor să dea un sens dezastrului local fără un precedent de asemenea proporții. Urmărind impactul istoric al „trash culture” (din literatură, televiziune, muzică, cinema, meme) din cultura americană în cea românească, mă interesează în România de azi care sunt cheile imaginării unui dezastru posibil prin acest împrumut cultural (caracterizat de repopularizarea marilor teme, aderență populară largă, accesibilitate, exagerare și ridicol involuntar).

Sorin MIHAI

Universitatea „Ovidius” din Constanța

Reconfigurări emoționale în Marele Război: *Pădurea spânzuraților*

Marele Război a produs modificări culturale profunde, generate de reacțiile umanității la ceea ce în istorie s-a consemnat drept prima conflagrație modernă. Emoțiile trăite de *generația pierdută*, sintagmă care îi desemnează pe contemporanii acestui eveniment, s-au propagat contaminant, schimbând pentru totdeauna retorica despre conflictul armat, dar și dinamica socio-culturală a omenirii. Un exponent al generației pierdute este protagonistul lui Liviu Rebreanu din *Pădurea spânzuraților*. Apostol Bologa se propune, astfel, drept studiu de caz pentru observarea impactului emoțional produs și pentru modificările impuse vieții cotidiene de către Marele Război. Interpretarea, în actualitate, a universului afectiv care s-a conturat în acele vremuri focalizează înțelegerea faptului istoric și evidențiază transformările create în peisajul socio-cultural, transformări care au redefinit întreg secolul al XX-lea.

Cuvinte-cheie: Marele Război, emoții, generația pierdută, *Pădurea spânzuraților*, roman de război.

Angelo MITCHIEVICI

Universitatea „Ovidius” din Constanța

Epidemie și ideologie: de la Ionescu la Popescu

Pornind de la teoriile lui Byung-Chul Han din *Agonia erosului* privitoare la raportul dintre epoci și bolile lor directoare și distincția pe care acesta o realizează între epoca virală și epoca neuronală am încercat o analiză a raportului dintre modelul viral și ideologie în contextul societăților dictatoriale sau pe cale de a deveni astfel. Util s-a dovedit a fi, în acest sens, și studiul lui Peter Sloterdijk, *Mânie și timp*, despre capitalizarea furiei în economia simbolică a revoluțiilor socialiste, a dirijării și concentrării ei ca ură de clasă precum și studiul lui Rene Girard, *Violența și sacralul*, unde este analizat rolul jucat de violența sacrificială ca factor de coeziune socială. Toate aceste studii le-am orientat în direcția configurării unui model viral, epidemiologic în studiul ideologiilor de tip totalitar și a efectelor lor programate și involuntare în cadrul unei societăți totalitare sau în curs de a deveni astfel. Astfel, am ales ca studii de caz cunoscuta piesă a lui Eugen Ionescu, *Rinocerii*, și romanul lui D. R. Popescu, *Vânătoarea regală*.

Cuvinte cheie: ideologie, epidemie, totalitarism, comunism, nazism, ură de clasă, contaminare.

Mirela NAGÂȚ

Universitatea din București

Radu Stanca și catastrofa istoriei

În prezentul studiu îmi propun să discut singurul exercițiu făcut de R. Stanca în zona prozei, nuvela inedită *Puntea neagră*, recuperată în 1975 în revista *Manuscriptum*. Corespondența autorului ne lasă să deducem că resorturile acestui text țin de o dublă criză: una personală (o poveste de dragoste ratată) și alta socială, impusă de nou instalatul regim comunist, care, știm, pentru el a însemnat o cezură existențială. Interferența dintre cele două crize face obiectul analizei mele.

Cuvinte cheie: Radu Stanca, proză, *Puntea neagră*, *Manuscriptum*, I. Negoitescu, Ion Vartic.

Alice POPESCU

Universitatea Titu Maiorescu București

Deconstructing Life. The Suicide of a Successful Runaway from World War II.

The deaths of Stefan Zweig and his wife in 1942 represented the most surprising double suicide in the history of European writers' suicidal pacts. Three years before the end of the World War II, the internationally acclaimed Austrian author of Jewish origin, exiled in Brasilia in an attempt to escape from the Nazi danger and rebuild his life, was exiting history unexpectedly.

The paper tries to explore the psychological meanings of the tragic event in relation to the author's life and work.

Keywords: Stefan Zweig, double suicide, World War II, death drive, catastrophe theory.

Gina PUICĂ

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

Înfruntarea Monstrului. Istoria în operele câtorva scriitori români exilați (Emil Cioran, Constantin Virgil Gheorghiu, Theodor Cazaban, Virgil Tănase)

Comunicarea îmi va permite să scrutez unele texte ale scriitorilor menționați, personalități foarte diferite unele de celelalte, dar unite prin experiența exilului și printr-o obsesie de durată față de tema Istoriei. Cioran considera că europenii din Est au o „prejudecată” împotriva Istoriei, considerând-o „demonică”; Constantin Virgil Gheorghiu a prezentat Istoria eșuând în dezastrul tehnocratic; Theodor Cazaban descria Istoria ca fiind un „amestec”, o „melasă, tenace și înșelătoare”; „sursă de uluire sau de groază”; Virgil Tănase o ilustrează ca fiind un „monstru”, o „bestie imundă”, o „masă lipicioasă care se servește de noi pentru a căpăta o formă”.

Dincolo de privirea aruncată asupra imaginarului din jurul temei Istoriei dezvoltat de fiecare dintre acești scriitori cu propriile mijloace, voi încerca să analizez felul în care Virgil Tănase, dar și Cioran sau Cazaban refuză povestirea, istoria lineară. Virgil Tănase distruge sensul, chiar posibilitatea înțelegerii textului; Cioran nu trece decât furtiv dincolo de fragment; Cazaban refuză și el istoria, preferând în roman fulguranța poetică și monologul, și va abandona cu totul și precoce scrisul, adică va privilegia refuzul oricărei posibilități de înscriere în Istorie.

Cuvinte-cheie: Istorie, exil, scriitură, dezastru, refuz.

Vasile SPIRIDON

Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău

O lectură recontextualizantă a romanului *Ciuma* de Albert Camus

Ca în cazul oricărei alte opere literare, romanul *Ciuma* este citit și interpretat în funcție nivelul de educație, de experiența de lectură și de puterea interpretativă a fiecărui cititor. Iar aceasta se întâmplă din anul apariție lui și până astăzi – mai ales astăzi, când potențialii interesați de lectura romanului sunt curioși să afle, din lectura romanului, informații suplimentare asupra felului în care trebuie să se ferească de pandemie sau să întrevadă efectele ei. În lucrarea de față ne propunem să observăm cum, în ultimele trei sferturi de veac, schimbându-se orizontul de așteptare, s-a modificat și așteptarea unui orizont al libertății, din care ar trebui să lipsească solitudinea, individualismul și vulnerabilitate în fața flagelului. Nu vor fi neglijate nici subteme ale romanului *Ciuma*, precum exilul, sentimentul absurdul, revolta și prietenia.

Cuvinte-cheie: absurd, ciumă, comuniune, izolare, libertate, orizont de așteptare.

Susana- Monica TAPODI, Ingrid TOMONICSKA

Universitatea Sapiientia din Cluj-Napoca

Umorul ca modalitate de ieșire din criza provocată de pandemia Covid19

Într-o lume reală decepționantă, imaginarul și ludicul joacă un rol compensator. Conform celor afirmate de Mihail Bakhtin în legătură cu opera lui Rabelais, carnavalescul, prin grotescul și ironia cu care tratează fenomenele temute ale realității, apare ca un mecanism util de apărare care ajută ieșirea din criză, eliberându-i – prin forța umorului – pe cei care participă la acele ritualuri parodice ce tind să contracareze elementele negative provocate de criză: frica, disperarea, angoasa, răfuiala. Scopul studiului este analiza caricaturilor și poantelor răspândite pe internet în timpul pandemiei Covid 19. Baza teoretică a cercetării o reprezintă diversele teorii ale umorului (teoria superiorității dezvoltată în *Poetica* lui Aristotel; teoria incongruenței, a reuniunii contrariilor; teoria eliberării elaborată de Sigmund Freud și a umorului ca mecanism de apărare; teoria cu valențe didactice a lui Henri Bergson), cât și ideea lui Susan Sontag că boala înțeleasă ca metaforă culturală permite interpretarea diferitelor mutații și schimbări de paradigme conceptuale referitoare la realitatea socio-culturală.

